

คามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ ๓ แล้วเกี่ยวกับนักศึกษากลุ่มทดลองได้ดำเนินการเรียนการสอนตามกระบวนการสอน “สร้างอนาคตร่วมกัน” ที่มีขั้นตอนก่อนที่จะปฏิบัติกรอ่าน วรรณคดีแบบฉบับหลายขั้นตอนอันประกอบด้วย ขั้นตอนการคาดหวัง ขั้นตอนรำลึกอดีต ขั้นตอนปัญหาของผู้เรียน ขั้นตอนตระหนะทางแก้ปัญหา และขั้นตอนสร้างวิสัยทัศน์ เมื่อนักศึกษากลุ่มทดลองได้ “วิสัยทัศน์นักอ่านวรรณคดีไทย” แล้วทุกคนจึงปฏิบัติกรอ่านวรรณคดีแบบฉบับในแต่ละเรื่อง ซึ่งต้องเรียนทั้งหมด ๔ เรื่อง คือ สุภาษิตพระร่วง เศภาเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนแต่งงานพลาชแก้ว นิราศภูเขาทอง และรวมเกียรติคุณก้าเนิดหามาน

สำหรับวิสัยทัศน์นักอ่านวรรณคดีไทยที่นักศึกษากลุ่มทดลองทั้ง ๑๔ คน ได้ร่วมกันวางแผนการเรียนของกลุ่มไว้ มีดังนี้

วิสัยทัศน์นักอ่านวรรณคดีไทย		
ขั้นก่อนอ่าน	ขั้นปฏิบัติการอ่าน	ขั้นหลังอ่าน
1. สืบวจคำศัพท์ยากและสำนวนภาษาแล้วทำความเข้าใจ 2. อภิปรายถึงภูมิหลังของเรื่อง ที่เรียนเกี่ยวกับผู้แต่ง คำประพันธ์ที่ใช่แต่ง และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น	1. ตั้งสมาธิให้ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องที่อ่าน 2. อ่านออกเสียงเป็นทำนอง เสนาะบางตอน และอ่านในใจตลอดเรื่อง 3. ถอดคำประพันธ์ ศึกษาคำพร้อมกับทำความเข้าใจเรื่องทั้งหมด	1. อภิปราย วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่านร่วมกัน 2. เขียนวิจารณ์เรื่องที่อ่านเป็นรายบุคคล 3. ทำกิจกรรมสนุกๆ เช่น เล่นละคร ร้องเพลง เล่นเกม และพาไปทัศนศึกษา ณ ประเทศไทย

เพื่อให้มองเห็นการปฏิบัติการอ่านวรรณคดีแบบฉบับของนักศึกษากลุ่มทดลองตามวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันวางไว้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอลำดับกรเรียนการสอนวรรณคดี ไทยเรื่อง “สุภาษิตพระร่วง” เป็นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

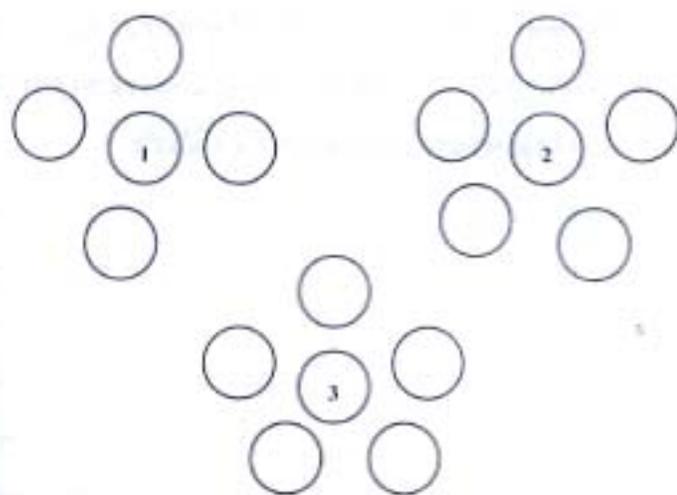
การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเรื่อง สุภานิตพระร่วง

ขั้นก่อนอ่าน (เวลา ๒ ชั่วโมง)

ขั้นก่อนที่จะปฏิบัติการอ่านวรรณคดีไทยเรื่องใดๆ นักศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ “บริบทหรือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่จะอ่าน” ก่อนเสมอ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การทำความเข้าใจ การแปลความ และการตีความเรื่องราวของวรรณคดีที่อ่านเป็นไปตามจริง ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้แต่ง และมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด ยังผลให้ผู้อ่านได้รับสาระความรู้ ประสพการณ์ เรื่องราวตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกและความงามความไพเราะในเชิงวรรณศิลป์ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนที่สุดนั่นเอง

กิจกรรมก่อนอ่านเรื่อง สุภานิตพระร่วง นักศึกษากลุ่มทดลองได้ดำเนินการด้วย “กระบวนการสอนแบบร่วมมือประสานใจ” (Cooperative Learning) ดังนี้

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 4-5 คน ดังภาพ

ใบความรู้ 1

วิชา วรรณคดีแบบฉบับ	ใบความรู้ 1	เรื่อง สุภาษิตพระร่วง
<p>จุดประสงค์</p> <p>เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวรรณคดี เรื่อง "สุภาษิตพระร่วง"</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px auto; width: fit-content;">ประวัติความเป็นมาของสุภาษิตพระร่วง</div> <p>สุภาษิตพระร่วง มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "บัญญัติพระร่วง" วรรณคดีเรื่องนี้ปรากฏหลักฐานเก่าแก่ที่สุด คือ จารึกอยู่ที่ผนังระเบียงด้านหน้าพระมหาเจดีย์องค์เหนือของวัดพระเชตุพนฯ ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรกในหนังสือประชุมจารึกวัดพระเชตุพนฯ ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ</p> <p>เนื้อความ</p> <p>ในสุภาษิตพระร่วง กล่าวถึง พระร่วงเจ้าเมืองสุโขทัยทรงมุ่งประ โยชน์ในกาลภายหน้า จึงทรงบัญญัติสุภาษิตสำหรับสอนประชาชนขึ้น ให้เข้าใจทั้งคติโลกและคติธรรม แสดงชีวิตและค่านิยมเชิงสังคมของคนไทยไว้หลายแง่มุม อาทิ มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ รับผิดชอบ ต่อสังคม สุภาพเรียบร้อย มีความสัตย์สุจริต คัดต่อมิตรและรักศักดิ์ศรี เป็นต้น</p>		

ใบความรู้ 2

วิชา วรรณคดีแบบฉบับ	ใบความรู้ 2	เรื่อง สุภาษิตพระร่วง																		
<p data-bbox="284 488 414 526">จุดประสงค์</p> <p data-bbox="373 537 1201 593">เพื่อให้ผู้เรียน ได้ประสบการณ์เกี่ยวกับผู้แต่งวรรณคดี เรื่องสุภาษิตพระร่วง</p> <div data-bbox="669 645 979 721" style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p data-bbox="706 660 941 705">ผู้แต่งสุภาษิตพระร่วง</p> </div> <p data-bbox="284 772 1380 1019"> ☐ ผู้แต่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสันนิษฐานว่า สุภาษิตพระร่วงรวบรวมขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สุภาษิตพระร่วงน่าจะเป็นของพ่อขุนรามคำแหงฯ เพราะในสมัยนั้นไทยเพิ่งพ้นจากอำนาจของขอมจำเป็นต้องมีการปรับปรุงบ้านเมืองให้เจริญดีกว่าขอมในทุกๆ ทาง ทั้งในด้านจิตใจและความประพฤติ เมื่อพิจารณาถึงอ้อยคำและลักษณะคำประพันธ์ที่ใช้ พอสรุปได้ว่าเดิมคงจะเป็นของพระร่วงสมัยสุโขทัยจริง แต่ได้มีการจดจำและแต่งเติมกลาตกลื่อนไปจากเดิม </p> <p data-bbox="284 1030 1380 1220"> ปรากฏหลักฐานจากสมุดไทย ในหอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานครว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ทรงพระราชนิพนธ์โคลงเรื่องประดิษฐ์พระร่วง ซึ่งมีใจความคล้ายสุภาษิตพระร่วง จึงมีผู้สันนิษฐานว่า สุภาษิตพระร่วงคงจะไม่ได้มีมาแต่สมัยสุโขทัย น่าจะเป็นพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ที่ทรงคิดแปลงจาก พระราชนิพนธ์เรื่องประดิษฐ์พระร่วง ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ </p> <p data-bbox="738 1232 909 1265" style="text-align: center;">สุภาษิตพระร่วง</p> <p data-bbox="373 1276 1177 1321">เมื่อน้อยให้เรียนวิชา ให้หาถิ่นมาเมื่อใหญ่ อย่าไปเอาทรัพย์สินทน อย่าวิวันแก่ความ</p> <p data-bbox="730 1332 917 1366" style="text-align: center;">ประดิษฐ์พระร่วง</p> <table data-bbox="552 1377 1104 1825" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>เมื่อเขาสาวพากยต้อง</td> <td>แสวงคุณ</td> </tr> <tr> <td>ครันไวไพยอุยขุน</td> <td>เทียบไว้</td> </tr> <tr> <td>อย่าใฝ่ในทรัพย์สิน</td> <td>รพทาน</td> </tr> <tr> <td>อย่าราษฎรการกิจให้</td> <td>ราษฎรวิอนระต่ารสาย</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">และคอบนจบของสุภาษิตพระร่วงจะจบด้วยโคลงกระทู้ที่ว่า</td> </tr> <tr> <td>บั้น เจ็ดจำแนกแจ้ง</td> <td>พิศดาร ความแอบ</td> </tr> <tr> <td>จิต อุบลบรรหาร</td> <td>เทศไว้</td> </tr> <tr> <td>พระ ปิ่นนัคราสาธน</td> <td>อุตรสุข โทษนา</td> </tr> <tr> <td>ร่วง ราชานบนี้ได้</td> <td>กล่าวอ้อคำสอน</td> </tr> </table> <p data-bbox="373 1825 1006 1870">ความในโคลงกระทู้ข้างต้นบอกกว่าผู้แต่งคือพระร่วงเจ้าเมืองสุโขทัย</p>			เมื่อเขาสาวพากยต้อง	แสวงคุณ	ครันไวไพยอุยขุน	เทียบไว้	อย่าใฝ่ในทรัพย์สิน	รพทาน	อย่าราษฎรการกิจให้	ราษฎรวิอนระต่ารสาย	และคอบนจบของสุภาษิตพระร่วงจะจบด้วยโคลงกระทู้ที่ว่า		บั้น เจ็ดจำแนกแจ้ง	พิศดาร ความแอบ	จิต อุบลบรรหาร	เทศไว้	พระ ปิ่นนัคราสาธน	อุตรสุข โทษนา	ร่วง ราชานบนี้ได้	กล่าวอ้อคำสอน
เมื่อเขาสาวพากยต้อง	แสวงคุณ																			
ครันไวไพยอุยขุน	เทียบไว้																			
อย่าใฝ่ในทรัพย์สิน	รพทาน																			
อย่าราษฎรการกิจให้	ราษฎรวิอนระต่ารสาย																			
และคอบนจบของสุภาษิตพระร่วงจะจบด้วยโคลงกระทู้ที่ว่า																				
บั้น เจ็ดจำแนกแจ้ง	พิศดาร ความแอบ																			
จิต อุบลบรรหาร	เทศไว้																			
พระ ปิ่นนัคราสาธน	อุตรสุข โทษนา																			
ร่วง ราชานบนี้ได้	กล่าวอ้อคำสอน																			

ใบความรู้ 3

วิชาการรศคิแบบฉบับ	ใบความรู้ 3	เรื่องสุภาษิตพระร่วง
<p>จุดประสงค์</p> <p>เพื่อให้ความรู้เรื่องคำประพันธ์ที่ใช้แต่งและจุดมุ่งหมายในการแต่งวรรณคดี เรื่องสุภาษิตพระร่วง</p> <div style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p>สุภาษิตพระร่วง</p> </div> <p>สุภาษิตพระร่วงแต่งเพื่อสั่งสอนประชาชนให้ดำเนินชีวิตด้วยการปฏิบัติปฏิบัติชอบตามคติโลกและศีลธรรมในด้านต่าง ๆ</p> <p>โดยเริ่มต้นกล่าวถึงพระร่วงเจ้ากรุงสุโขทัย ทรงมุ่งประ โยชน์ในกาลภายหน้า จึงทรงบัญญัติสุภาษิตสำหรับสอนประชาชนขึ้นไว้ สุภาษิตบทแรกซึ่งแต่งด้วยร้อยสุภาพคือ “เมื่อน้อยให้เรียนวิชาให้หาเงินมาเมื่อใหญ่” สุภาษิตทั้งหมดมี 158 บท จบด้วยโคลงสองสุภาพและ โคลงกระทู้ที่ว่า</p> <p style="text-align: center;"> บัณ เจ็ดจำแนกแจ่ง พิศดาร ความเออ จิต ชุบถบรรหาร เหตุไว้ พระ ปิ่นนัควาสถาน อุดรสุช ไทยนา ร่วง ราชนามนี้ได้ กล่าวด้วยคำสอน </p> <p>จันท์ลักษณะของคำประพันธ์</p> <p>1. ร้อยสุภาพ มีคณะและสัมผัสดังนี้ :-</p> <div style="text-align: center;"> <p>(สัมผัสคำใดคำหนึ่ง)</p> <p>○○○○○ ○○○○○ ○○○○○ ○○○○○</p> <p>..... ○○○○○ ○○○○○ ○○○○○ (○○) ← คำสร้อย</p> </div> <p>คำอธิบาย ร้อยสุภาพจะแต่งเป็นวรรคๆ ละ 5 คำ คำสุดท้ายของวรรคหน้าจะส่งสัมผัสไปดังคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ของวรรคต่อไป แต่งไปเรื่อยๆ จะยาวก็วรรคก็ได้ แต่ตอนจบจะลงด้วยฉันทาของโคลงสองสุภาพที่มีบังคับ เอก และ โท (ดังภาพข้างบน)</p> <p>2. โคลงกระทู้ (โคลงสี่สุภาพ) มีคณะ สัมผัสและบังคับเอก โท ดังภาพ</p> <div style="text-align: center;"> <p>○○○○○ ○○(○○) ← บาท 1</p> <p>○○○○○ ○○○ ← บาท 2</p> <p>○○○○○ ○○(○○) ← บาท 3</p> <p>○○○○○ ○○○○ ← บาท 4</p> </div>		

3. เมื่อจบจากการเรียนด้วยกระบวนการสอนแบบร่วมมือประสานใจแล้วจึงให้นักศึกษาจัดชั้นเรียนแบบปกติ เพื่อนำสาระทั้งหมดที่ได้จากกระบวนการกลุ่มมาอภิปรายให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- 3.1 ประวัติความเป็นมาของวรรณคดี เรื่อง สุภาษิตพระร่วง
- 3.2 ผู้แต่งวรรณคดี เรื่อง สุภาษิตพระร่วง
- 3.3 คำประพันธ์ที่ใช้แต่งวรรณคดี เรื่อง สุภาษิตพระร่วง
- 3.4 จุดมุ่งหมายของการแต่งวรรณคดี เรื่อง สุภาษิตพระร่วง

ขั้นปฏิบัติการอ่าน (เวลา 4 ชั่วโมง)

ขั้นปฏิบัติการอ่าน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยคำถามที่ว่า

“คำสอนสุภาษิตพระร่วงที่ว่า ‘อย่า ขลุ เขื่อง ด้วย แตก มิต คิด ของ ขลุ เขื่อง สัม มฤ ต ร์ แตก มิ เส ื่อ หมายความว่าอย่างไร” แล้วจึงให้นักศึกษาคิดใคร่ครวญตีความคำสอนดังกล่าวตามทักษะเดิมที่มีอยู่ก่อน จากนั้นผู้สอนจึงพานักศึกษาลำดับการอ่านตีความตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นอ่านสำรวจคำศัพท์ยาก เมื่อคำใดที่ไม่เข้าใจความหมายก็ให้ช่วยกันเปิดพจนานุกรม (นักศึกษาจีนที่เรียนวิชาเอกภาษาไทยจะมีพจนานุกรมไทย-จีนทุกคน) ถ้าคำใดเป็นสำนวนพูด ผู้สอนจะเป็นผู้ให้ข้อมูลและบอกความหมายเอง ปรากฏว่านักศึกษากลุ่มทดลองไม่ทราบคำศัพท์ 4 คำ คือ

ขลุ แปลว่า มองดู

เขื่อง แปลว่า แบบอย่าง เอาอย่าง

ด้วย แปลว่า ภาชนะกันลึกลับสำหรับใส่ไม้หรือของบริโภค เป็นเครื่องเคลือบดินเผา

สัมฤทธิ์ แปลว่า โลหะเจือชนิดหนึ่งที่ประกอบด้วยโลหะต่าง ๆ เช่น ทองเหลืองและ

ดินบุก เรียกทองสัมฤทธิ์

2. ขั้นอ่านแปลความ ขั้นนี้นักศึกษาช่วยกันถอดความจากข้อความที่แต่งเป็นร้อยสุภาพวรรคข้างต้น ออกมาเป็นคำพูดธรรมดาได้ว่า “อย่าดูแล้วเอาอย่างภาษาที่เรียกว่าด้วยเพราะเมื่อแตกแล้วจะนำมาประกอบเป็นด้วยเหมือนเดิมไม่ได้ ให้เอาอย่างภาษาหรือของใช้ที่ทำด้วยสัมฤทธิ์ เพราะเมื่อทองสัมฤทธิ์ด้แตกหักแล้วสามารถนำมาหลอมและหล่อทำภาษาได้อีก”

3. ขั้นพิจารณาใคร่ครวญความหมายที่ได้จากการแปล ขั้นนี้ผู้สอนจะให้เวลากับนักศึกษาประมาณ 3 นาทีให้ทุกคนคิดใคร่ครวญว่าผู้แต่งพูดเช่นนั้นเพราะอะไร มีจุดมุ่งหมายจะบอกอะไรแก่ผู้อ่าน

4. **ขั้นตีความ** เมื่อโค้วครวญแล้วผู้สอนจะให้นักศึกษาแต่ละคนเขียนข้อความที่ตีความได้ในกระดาษไว้ จากนั้นจึงอ่านให้เพื่อนๆ ฟัง ท้ายสุดผู้สอนจะนำอภิปรายสรุปเข้าสู่การตีความที่ถูกต้องและน่าจะเป็นจุดประสงค์ที่แท้จริงของผู้แต่งข้อความตอนนี้ คือ

“เมื่อทำสิ่งใดผิดพลาดหรือหลงผิดให้รีบกลับตัวกลับใจทำดี”

จากนั้นจึงให้นักศึกษาร่วมกันวางแผนปฏิบัติการอ่านวรรณคดีไทยเรื่อง “สุภาษิตพระร่วง” ทั้ง 158 บท ปรากฏว่านักศึกษาวางแผนการอ่านด้วยการแบ่งคำสอนในสุภาษิตพระร่วงออกเป็น 7 ส่วนแล้วให้แต่ละกลุ่มไปอ่าน 1 ชั่วโมง พร้อมกับนัดหมายว่าชั่วโมงเรียนครั้งต่อไปให้แต่ละกลุ่มนำผลงานเสนอหน้าชั้นเรียน

ในการเรียนวรรณคดีเรื่อง “สุภาษิตพระร่วง” ชั่วโมงต่อมาให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้นำเสนอการตีความคำสอนในสุภาษิตพระร่วงหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่ม ตามลำดับต่อไปนี้

กลุ่ม 1 อ่านตีความตอน 1 คือ

๐ ปางสมเด็จพระร่วงเจ้า	เดินผ่านภพสุโขทัย
มลักเห็นในอนาคต	จึงหายพจนประภาย
เป็นอนุศาสนกตา	สอนคณานรชน
ทั่วบรรดาลทั้งเพียร	เรียนอ่ารุงผดุงอาคม
อย่าเกลื่อนกลาดคลาด้อย	เมื่อน้อยให้เรียนวิชา
ให้หาสินเมื่อใหญ่	อย่าใฝ่เอาทรัพย์ท่าน
อย่าวิร่าแค้นความ	ประพุดิตามบูรพระบอบ
เอาแต่ชอบเสียผิด	อย่าก่อปรกิจเป็นพาล
อย่าอวดหาญแก่เพื่อน	เข้าเดือนอย่าถิมพริ้ว
หน้าสีก้ออันอนใจ	ไปเรียนท่านอย่านั่งนาน
การเรือนคนเร่งคิด	อย่านั่งซัดผู้ใหญ่
อย่าใฝ่สูงให้พินศักดิ์	ที่รักอย่าดูถูก
ปลูกไมครืออย่ารู้ร้าง	สร้างกุศลอย่ารู้โรย
อย่าโดยคำทณพลอด	เงินเรือทอดทางถนน